

עונג שבת (31)

נפש, הם אינם מסוגלים להבין כיצד ניתן לדבר דברים רעים על הזולת.

רב פינקוס זצ"ל בספרו "נפש שמשון"

הנשמה אינה קצה בריבוי האכילה
תרנגולים מפוטמים, ולערוך בו כמה מינים שתות יינות מבושמים ותפנוקי מעדנים בכל שלוש פעמים.

מובא בספר "אבני המקום", רש"י במסכת ביצה (טז). כתב שענין הנשמה היתה הוא, שיש בשבת רוח לב למנוחה ולשמחה.... ויאכל וישתה ואין נפשו קצה עליו. יש לפרש על פי דברי השל"ה הקדוש שכתב: שהציווי: "ועיניכם את נפשותיכם" האמור ביום הכיפורים, כולל שני ענינים: עינוי הגוף ועינוי הנשמה, עינוי הגוף בתענית יום הכיפורים, ועינוי הנשמה בערב יום הכיפורים באכילה ובשתיה, כי כאשר עושה נחת רוח לגוף, באכילה ובשתיה, יש בכך סיגוף ועינוי לנשמה, יען כי הנשמה קצה בהנאות הגוף. אמנם בשבת קודש, כשאוכל ושותה, אין הנשמה קצה באכילה ושתיה זו. זהו שכתב רש"י: "אין נפשו קצה עליו", כוונתו לומר שאין הנשמה קצה, כי הנשמה קרויה "נפש", וכמו שכתב השל"ה הקדוש ש"ועיניכם את נפשותיכם", מתייחס גם לעינוי הנשמה. גם אמרו חז"ל (ביצה שם), שבמוצאי שבת נוטלים ממנו את הנשמה יתרה, שנאמר "שבת ונפש", כיון ששבת וי אבדה נפש, הרי הנשמה קרויה נפש.

ספר "ומתוק אור, שבת קודש"

מצות עונג שבת, אכילה משולחנו של מקום
בשבת קודש נצטוינו במצות מיחדת של עונג שבת, כמו שאמרו חז"ל (שבת ק"ח): כל המענג את השבת נותנין לו נחלה בלי מצרים שנאמר: "אז תתענג על ה' והרכבתך על במתי ארץ והאכלתך". ועוד אמרו שם: כל המענג את השבת נותנין לו משאלות לבו, שנאמר: "והתענג על ה' ויתן לך משאלות לבך". עונג זה אינו יודע מהו, כשהוא אומר "וקראת לשבת עונג", הרי אומר: זה עונג שבת, וכיצד מקיימים מצוה זו? גם דבר זה פירשו חז"ל (שם): במה מענגו? אמר רב יהודה בריה דרב שמואל בר שילת משמיה דרב: בתבשיל של תרדין ודגים גדולים וראשי שומן. כששבת מגיעה, אוכלים מטעמים: בשר דגים וכו'.

וזכורני שעל שולחן של בבא סאלי זצוק"ל היו שלושים וששה סוגים שונים של סלטים (כנראה שהיתה לו בזה איזו כוונה, גימטריא, שם קודש וכו'). ועלינו להבין עניינה של מצוה זו הרי כולנו יודעים ש'בנין הגוף הוא

באור המנהג לאכול דגים בשבת
ברבורים ושלי ודגים

מובא בספרים הקדושים שמאכילת שלוש סעודות שבת, ימשכו שפע ופרנסה לאכילת ימי החול, לכן צריך להיזהר מאוד באכילתן. יש לזה רמז בדבריו של שמשון (שופטים יד, יד) שנאמר: "מהאוכל יצא מאכל", היינו: מאכילת שלוש סעודות בשבת, יצא מאכל לימות החול. ידוע שהקב"ה מתנהג עם האדם מידה כנגד מידה. אם יקיים מצות שלוש סעודות שלמות, גם הפרנסה שתגיע אליו בימות החול תהיה בשלמות. שלמות הפרנסה מתבטאת בשלושה דברים: ברווח ולא בצמצום, בהיתר ולא באיסור, בנחת ולא בצער. אם יקיים שלוש סעודות בשלמות זכותן תעמוד לו להתברך, שגם פרנסתו תהיה שלמה בשלוש המעלות הנזכרות: שלוש נגד שלוש. בסעודת שבת נוהגים לאכול דגים, נכתב בקיצור שולחן ערוך: מצוה לאכול בכל סעודה מסעודת שבת, דגים. הבן איש חי כותב כי יש לזה רמז בנוסח שלוש התפילות של שבת: בערבית אומרים "וינוחו בה", בשחרית "וינוחו בו", ובמנחה "וינוחו במ", "בו, בה, במ" בגימטריא "דגים"

ספר "ומתוק אור, שבת קודש"

ליל שבת, יראה, שבת בבוקר, אהבה
בליל שבת עיקר העבודה היא על יסודות האמונה, בלילה לא רואים וצריכים אמונה, "אמונתך בלילות". תופסים את הכל, אך לא רואים את הבעצם. שבת בבוקר הוא זמן של שמחה: "ישמח משה במתנת חלקו", עבודה של "אתה בחרתנו מכל העמים", של קבלת פני שכינה. "אשרינו מה טוב חלקנו", זה ההרגשה שאדם צריך להרגיש בשבת בבוקר, השמחה של קבלת פני השכינה. אע"פ שגם בליל שבת ישנה קבלת פני השכינה, אבל עיקר ההדגשה על ענין זה של קבלת פני השכינה היא בשבת בבוקר, כלומר: בליל שבת יש יותר יראה, ובשבת בבוקר יותר אהבה. ליל שבת זמן של עבודה, היין של הקידוש 'רותח' בתוך העצמות, ביום שבת רואים כביכול את קדושת השי"ת, נמצאים בבית המקדש, וכשמקבלים פני השכינה עם כזאת הארת פנים, כזו גדלות, כזו דביקות וכזו קדושה, מוכרחים להתנהג אחרת. נסיך לא מתגלגל ברחובות. דוגמא מעשית לכך: ישנם שני סוגי בני אדם שאינם מדברים לשון הרע. יש אדם שאינו מדבר לשה"ר כי הוא לומד את הספר חפץ חיים, ומודע לגודל העוון וחומרת עונש עליו. אך ישנם אנשים שאע"פ שכמעט ולא פתחו את הספר חפץ חיים אינם מדברים לשון הרע. זה פשוט מעורר בהם שאט

חורבן לנשמה', צדיק אוכל לשובע נפשו, אך אינו מרבה בתענוגים. אמנם כל זה ביום חול, אך בשבת זוהי מצוה. ואני שואל רבש"ע, מדוע ישנה כזו מצוה? לאיזה מטרה? יתירה מזו, הרי יום כיפור גם הוא שבת "שבת שבתון", והיום זה אנו צמים, זה יום שכולו רוחניות. מדוע אפוא בשבת אוכלים מטעמים כאלו? היה מתאים יותר לכאורה לעשות קידוש על ספר תהלים, ולעלות על השולחן ספרי גמרא ומשניות. מדוע כל אותם מטעמים, הבשר והדגים, העוגות והגלידות, הם היופי של השבת? אמנם, החילוק בין יום כיפור לשבת נראה כן: יו"כ הוא היום שלנו, היום שניתן להשיג בו את המעלה הגבוהה ביותר של קדושה, וכאשר אנחנו מייצרים קדושה, אנחנו מוותרים על הכל למען שמו יתברך באהבה. לכן זהו יום של "שבת שבתון". לא רק שאיננו עובדים בו, אלא גם איננו אוכלים, שותים וכו'. זהו יום של רוחניות טהורה. אם שבת היתה היום שלנו, כמו יום כיפור, היה יותר חשוב לנו ובודאי גם יותר רווחי עבורנו, לצום ולנהוג בפרישות. אבל האמת היא ששבת היא משהוא אחר לגמרי.

תארו לעצמכם יהודי שזוכה להתארח בביתו של גאון, צדיק וקדוש כדוגמת החתם סופר, הוא נכנס בכבודו ובעצמו למטבח ואומר לרבנית: שמעת? ר' יענקל הגיע אלינו לבית, תכיני בבקשה סעודה מכובדת עבורו, ומדגיש שהוא מבקש שהסעודה תהיה טעימה ועריבה לחכו של אורחו האהוב. לאחר זמן מה יוצא החת"ס מהמטבח ומניח לפני אורחו המשתאה צלחת ובה עוף עם כמה תוספות, ותוך כדי כך הוא מאיץ בו להתחיל לאכול. אבל האורח אומר: לא, אבי, אני מצטער, אני עובד על מידת הפרישה, אם לך פרוסת לחם יבשה וכוס מים קרים, זה מספיק לי.

ברוך שכן לא מתנהגים, כשאדם נמצא בביתו הפרטי הוא חושב על הגדלות שלו, באמת הוא איננו צריך לאכול, ואדרבה, מעלה גדולה היא מידת הפרישות וההסתפקות במועט. אבל בביתו ובנוכחותו של החתם סופר, הרצונות והתועלת העצמיים של האדם, אפילו עבור רוחניות בטלים ומבוטלים לרצונו של הצדיק. כאשר החת"ס מבקש ממך שתהנה מסעודת שהכין עבורך, הלכה היא ש"אין מסרבין לגדול". העובדה המוטלת עליך בזמן כזה היא לבטל את עצמך אליו. כשיום כיפור נכנס, אנחנו עסוקים בעבודה שלנו. כששבת נכנסת, אנחנו כביכול, נמצאים אנו בביתו של השם יתברך, אנו אורחיו הסועדים על שולחנו, והשי"ת אומר לנו: ברצוני שתהנו מהמטעמים שלי, ואין מסרבין לגדול, אנחנו חושבים רק על רצון ה'. זהו עניינה של מצות עונג שבת.

רב פינקוס זצ"ל בספרו "נפש שמשון"

הלכה: גדר חיוב לימוד התורה

כתב השו"ע (סי' רמ"א ס"א): כל איש ישראל חייב בתלמוד תורה, בין עני בין עשיר בין שלם בגופו בין בעל יסורים בין בחור בין זקן גדול, אפילו עני המחזר על הפתחים אפי' בעל אשה ובנים, חייב לקבוע זמן לתלמוד תורה וכו', רמ"א: ובשעת הדחק לא קרא רק קריאת שמע שחרית וערבית לא ימושו מפיו קרינת ביה. כתב הפסקים ותשובות (אות ג): העולה מדברי רבותינו האחרונים, שאין כוונת השו"ע שחיוב תלמוד תורה הוא רק בקביעת עיתים לתורה ביום ובלילה, אלא ודאי חייב לעסוק בתורה בכל עת ובכל רגע, והשו"ע מירי דוקא במי שצריך לעסוק בפרנסה בשביל להחיות נפשו ונפשות ביתו, אבל למי שאינו צריך לזה או שמתפרנס מאחרים, וכן לאחר שכבר עסק בפרנסה כדי צרכו, בודאי חייב לקיים "והגית בו יומם ולילה" כמשמעו. ספר "פסקים ותשובות"

פתגם: לא על כשרונותיו ראוי אדם לשבת, אלא על אופן שימושו בהם. ספר "שמחה"

חקירה: כסף, קנין במטלטלין

אינו חל כלל, או שחל, אך המוכר יכול לחזור בו עד המשיכה. (פרי משה קניינים כה-ב, עיון בלומדות טז) ספר "קובץ יסודות וחקירות"

סיפור: קרח מכאן ומכאן: הגאון רבי יוסי בר מבריסק התאכסן פעם בשבת באכסניה, כשהגיעה שעת הסעודה השלישית, נתברר שאין לחם משנה לסעודה. היה רבי יוסי בר מצטער מאוד על כך. אמר לו רב אחד: למה לכם להצטער, הלא המגן אברהם פוסק, שיכולים לצאת ידי חובה גם בדברי תורה. השיב רבי יוסי בר: חוששני שמא יבוא למדן אחד גדול ממני ויסתור את דברי תורה שלי, ואז אצא קרח מכאן ומכאן, בלי תורה ובלי שלוש סעודות. ספר "חור וחלק" חלק ג' (דף קצח)

שבת שלום

יוצא לאור לרפואה שלימה של דינה בת מרים, ויקטוריה שושנה בת ג'ויס חנה, רפאל יהודה בן מלכה, אליהו בן מרים, שלמה בן מרים, חיים אהרן לייב בן רבקה, שמחה ג'וזת בת אליז, חיים בן סוזן סולטנה, סשה שלום בן דבורה רחל, אבישי יוסף בן שרה לאה, אוריאל נסים בן שלמה, פייגא אולגה בת ברנה, רינה בת פיבי. לידה קלה לרינה בת זהרה אנריא. זרע של קיימא לחניאל בן מלכה ורות אוריליה שמחה בת מרים. לעילוי נשמת: ג'ינט מסעודה בת ג'ולי יעל, שלמה בן מחה

מזל טוב ליום הולדת של בני חניאל בן מלכה נ"י

